

Ts. Nguyễn Hồng Vũ: 'Cần hết sức cẩn trọng khi tiêm vaccine Trung Quốc'

Bùi Thư

BBC News Tiếng Việt

17/8/2021

Covid-19: Chúng ta biết gì về các loại vaccine của Trung Quốc?

Theo tiến sĩ Nguyễn Hồng Vũ, trong điều kiện không có vaccine khác, ông nói có thể chọn tiêm vaccine Trung Quốc nhưng cần hết sức cẩn trọng.

"Trong trường hợp không còn sự lựa chọn nào khác, đành phải tiêm vaccine Sinopharm thì chúng ta không nên ỷ y. Hãy giữ tâm lý rằng sau khi tiêm vaccine Sinopharm thì chúng ta như chưa tiêm vậy," tiến sĩ Nguyễn Hồng Vũ thuộc Viện nghiên cứu City of Hope, California, Mỹ kiêm cố vấn khoa học Ruy Băng Tím chia sẻ với BBC News Tiếng Việt ngày 16/8.

"Nên nghĩ như vậy để tiếp tục thực hiện khuyến cáo 5K của Bộ Y tế một cách kỷ lưỡng cũng như thực hiện các biện pháp phòng ngừa khác," ông giải thích.

'Khó đánh giá tính hiệu quả và độ an toàn'

Sáng 16/8, Sở Y tế TP HCM cho biết từ ngày 13/8 đến 15/8 đã có 153.401 người tiêm vaccine Covid-19 Vero Cell của Sinopharm.

Trước đó, báo chí cũng đưa tin "hàng vạn người" tại tỉnh Quảng Ninh đã được tiêm vaccine này.

Trong những ngày qua, khi vaccine Vero Cell của Sinopharm được nhập về và chuẩn bị được tiêm, tranh cãi đã nổ ra gay gắt. Một bên là những người ủng hộ việc tiêm chủng với khẩu hiệu "vaccine tốt nhất là vaccine sớm nhất"; còn lại là những người chống vaccine Trung Quốc vì cho rằng vaccine này kém an toàn, không minh bạch thông tin.

Khi TP HCM triển khai tiêm vào ngày 13/8, một số nơi đã xảy ra tranh luận, thậm chí tẩy chay khi biết vaccine được tiêm là của Sinopharm. Sau đó, chính quyền đã chủ động hơn trong việc cung cấp thông tin đến người dân về loại vaccine mà họ được tiêm nên việc tiêm ngừa mới diễn ra suôn sẻ hơn.

Từ góc độ chuyên môn, tiến sĩ Nguyễn Hồng Vũ nhận xét: "So với các vaccine đang được sử dụng rộng rãi hiện nay, như sản phẩm của AstraZeneca, Pfizer-BioNTech và Moderna, vaccine Trung Quốc nói chung và của Sinopharm nói riêng có lượng nghiên cứu khoa học không nhiều. Trong số nghiên cứu khoa học ít ỏi đó, kết quả cho thấy cũng không tương đồng với nhau nên khó biết được vaccine này rõ ràng như thế nào".

Ông Vũ nói rằng giới khoa học rất khó tiếp cận với số liệu gốc của vaccine Sinopharm. Bởi vậy cho tới hiện tại, vaccine Trung Quốc nói chung và Sinopharm nói riêng thì rất khó đánh giá.

"Theo một số thông tin hiện nay thì có vẻ nó an toàn, nhưng hiệu quả có vẻ không cao, nếu không muốn nói rằng rất là thấp. Nguyên tắc là chuyện gì mình không hiểu rõ thì nên cẩn thận tối đa là tốt nhất," ông khuyến cáo.

Vaccine của Trung Quốc mà Bộ Y tế Việt Nam đã phê duyệt có điều kiện và TP HCM nhập về được gọi với tên phổ biến là Vero Cell, do Viện Nghiên cứu Sinh phẩm Bắc Kinh thuộc Sinopharm nghiên cứu và sản xuất. Đây cũng là sản phẩm đã được Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) phê duyệt sử dụng khẩn cấp.

"Tất cả những sự phê duyệt hiện nay là phê duyệt để sử dụng khẩn cấp, chứ không phải là sự phê duyệt đầy đủ cho một loại vaccine hoặc thuốc khi người ta đã hoàn tất các thử nghiệm lâm sàng," tiến sĩ Vũ giải thích.

Tiến sĩ Vũ cho rằng danh sách vaccine WHO đưa ra có ý nghĩa tham khảo đối với các tổ chức y tế của mỗi nước. "Ở mỗi nước, có mỗi tổ chức y tế có những tiêu chuẩn riêng và các tiêu chuẩn này không nhất thiết phải giống với tiêu chuẩn của WHO. Ví dụ như WHO đã đưa vào danh sách hai vaccine là Sinopharm và Sinovac, nhưng các tổ chức của châu Âu như EMA và Mỹ như FDA thì vẫn chưa chấp nhận sử dụng các vaccine này ở nước họ," ông chia sẻ.

Tiêm hay không tiêm?

Trong thời gian qua, ở Việt Nam có tranh cãi là có nên sử dụng vaccine Trung Quốc hay không. Cuộc tranh cãi cực kỳ gay gắt, thậm chí nhiều người còn tố những người khác quan điểm là "giết hại đồng bào", là "độc ác".

Một bên là những người ủng hộ việc tiêm chủng với khẩu hiệu "vaccine tốt nhất là vaccine sớm nhất"; bên kia là những người chống vaccine Trung Quốc vì cho rằng vaccine này kém an toàn, kém hiệu quả và không minh bạch thông tin.

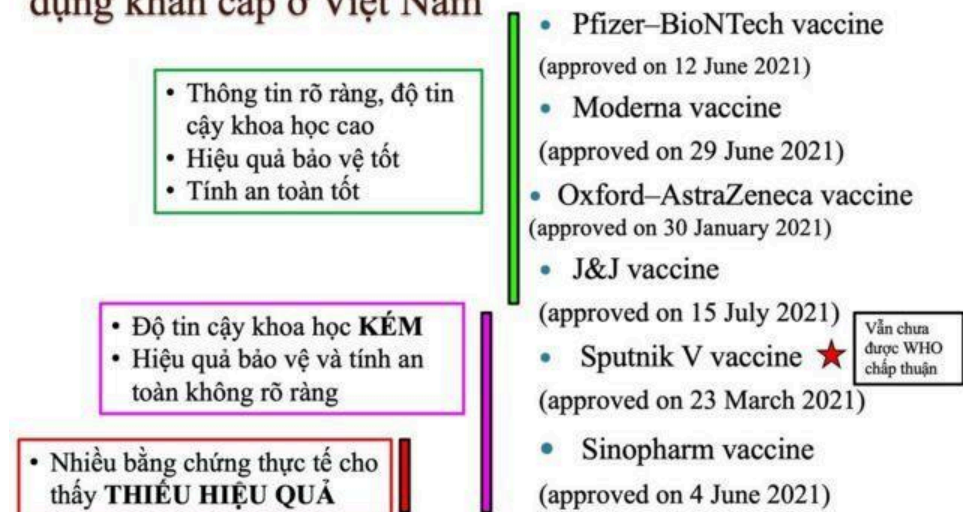
Về câu hỏi tiêm hay không tiêm, tiến sĩ Nguyễn Hồng Vũ chia sẻ: "Tôi đưa ra lời khuyên là chỉ sử dụng vaccine Trung Quốc khi không có lựa chọn nào khác và phải hết sức cẩn thận khi sử dụng vaccine này. Đặc biệt, không nên sử dụng cho nhân viên y tế tuyến đầu vì không bảo vệ được bao nhiêu."

Về lựa chọn cho cá nhân, ông chia sẻ: "Nếu lúc này tôi đang ở Việt Nam và chỉ có vaccine của Sinopharm, mà tôi thì không ra ngoài, không tiếp xúc với ai, luôn thực hiện 5K và thấy rằng nguy cơ nhiễm không cao, thì tôi sẽ hoãn việc tiêm vaccine này".

Nhưng trong trường hợp phải đi làm, phải kiếm ăn nuôi sống gia đình, cần có xác nhận đã tiêm vaccine, thì tiến sĩ nói ông sẽ tiêm vaccine Trung Quốc vì không có lựa chọn nào khác.

Lời khuyên trên cũng từ việc tiến sĩ Vũ đã sắp xếp thứ hạng sáu loại vaccine đã được cấp phép sử dụng tại Việt Nam, theo thứ tự từ cao đến thấp là: Pfizer-BioNTech, Moderna, AstraZeneca, Johnson & Johnson, Sputnik V và Sinopharm.

6 loại vắc xin ngừa COVID-19 đã được cấp phép sử dụng khẩn cấp ở Việt Nam

Nguồn hình ảnh, Chụp màn hình

Chụp lại hình ảnh,

Tiến sĩ Vũ đã sắp xếp thứ hạng sáu loại vaccine đã được cấp phép sử dụng tại Việt Nam, theo thứ tự từ cao đến thấp là: Pfizer-BioNTech, Moderna, AstraZeneca, Johnson & Johnson, Sputnik V và Sinopharm.

Ông lý giải sự sắp xếp này thứ nhất là dựa theo độ đáng tin cậy khoa học vào lượng thông tin khoa học mà các vaccine này được nghiên cứu và công bố rộng rãi trên các chuyên san. Thứ hai, điều này dựa vào kết quả thực tế ở các nước đã sử dụng khi trong thời gian qua, các nước như UAE, Bahrain, Seychelles đã sử dụng vaccine Trung Quốc một thời gian thì nhận thấy số lượng người nhiễm Covid vẫn tăng cao.

"Khi kiểm tra thì họ phát hiện không đủ kháng thể trong cơ thể những người đã được tiêm, thậm chí đã tiêm hai liều, nên họ phải sử dụng liều hỗ trợ thứ ba, và đó là liều vaccine phương Tây như của Pfizer-BioNTech hoặc Moderna để đẩy mạnh tác dụng của vaccine lên," ông cho biết.

Từ thực tế đó, tiến sĩ Vũ cho rằng việc hết sức cẩn thận mà ông nêu trên bao gồm giữ tâm lý rằng, sau khi tiêm vaccine Sinopharm thì như chưa tiêm. Ông nói thêm: "Thứ hai, khi mà có lại nguồn vaccine tốt, người từng tiêm Sinopharm nên bổ sung bằng những liều vaccine tốt hơn, để đảm bảo hệ miễn dịch của họ đủ sức chống lại virus."

Đồng thời, ông Vũ cũng nhấn mạnh rằng do không đánh giá được tính an toàn, nên cần thực hiện việc tiêm vaccine này tại các cơ sở y tế có đủ điều kiện cấp cứu sốc phản vệ, và sau khi tiêm thì nên theo dõi kỹ sự thay đổi của cơ thể.

Nguồn hình ảnh, Anh Phong

Chụp lại hình ảnh,

Người dân xếp hàng chờ tiêm vaccine Sinopharm của Trung Quốc tại TP HCM

Theo ông, các vaccine phương Tây vốn có rất nhiều nghiên cứu khoa học, không chỉ ở nhóm nghiên cứu vaccine đó mà còn có nhiều nhóm nghiên cứu độc lập khác, để từ đó phát hiện tác dụng phụ, điểm yếu của vaccine.

"Ví dụ vaccine của AstraZeneca có phản ứng phụ đông máu rất thấp, phải tiêm cả triệu người thì phản ứng đó mới xuất hiện. Ban đầu các nhà khoa học phải nghiên cứu để tìm ra bằng chứng phản ứng phụ đó là do vaccine AstraZeneca gây ra. Với các bằng chứng khoa học rõ ràng như vậy thì công ty vaccine phải đồng ý và họ buộc phải bổ sung vào hướng dẫn sử dụng các khuyến cáo phù hợp để sử dụng vaccine đó an toàn hơn," ông nói.

Tiến sĩ Nguyễn Hồng Vũ ví von: "Hãy hình dung vaccine Trung Quốc là một con đường mà phía trước đầy bóng tối, mình đi phải cẩn thận. Còn vaccine phương Tây thì nhờ nghiên cứu rất nhiều nên con đường phía trước rất sáng sủa, người đi biết ổ gà ở đâu, biết được xác suất vấp ổ gà là bao nhiêu."

Thế nào là vaccine chuẩn?

Theo góc nhìn của tiến sĩ Nguyễn Hồng Vũ, một sản phẩm vaccine muốn thuyết phục được người sử dụng thì trước hết phải có nhiều nghiên cứu khoa học, từ nghiên cứu trong phòng thí nghiệm, tiền lâm sàng, tức trên động vật và nghiên cứu trên người, tức lâm sàng, với nhiều giai đoạn. Các kết quả đó phải được công bố rộng rãi.

"Các số liệu gốc đó cần được các nhà khoa học tiếp cận, chứ không thể coi đó là bí mật quốc gia, chúng ta chỉ thấy được kết quả đó mà không thấy được kết quả trước khi họ phân tích, để tìm hiểu xem cách họ phân tích có đúng, có hợp lý không. Điều đó không chỉ đặt niềm tin cho các nhà khoa học mà cả người dân nữa,"

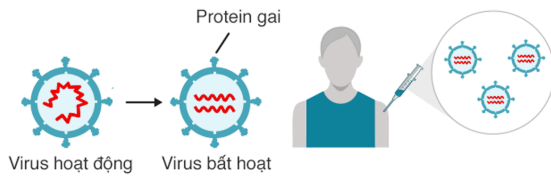
"Thứ hai, sau khi vaccine đó được đưa ra sử dụng thì kết quả thực tiễn phải khá tương đồng với kết quả đã công bố vì nếu khác biệt nhiều quá thì sẽ gây mất lòng tin," tiến sĩ Vũ chia sẻ.

Ông cũng cho rằng một trong những điểm yếu trong nghiên cứu giai đoạn lâm sàng của Trung Quốc là họ thường chọn người khỏe, trẻ để thử nghiệm: "Nhưng khi đưa ra thực tế thì quần thể người phức tạp hơn rất nhiều, rất đa dạng, bao gồm trẻ, già, có bệnh nền, nên sẽ có kết quả khác với nghiên cứu rất nhiều, nên gây thất vọng. Điều này đã được thể hiện trong thời gian qua."

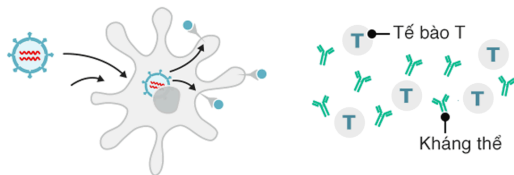
Tiến sĩ phân tích, việc đánh giá một vaccine có hiệu quả, an toàn hay không không chỉ dựa vào việc vaccine đó sử dụng công nghệ mới hay cũ, mà phải dựa vào kết quả đánh giá suốt quá trình nghiên cứu và sản xuất. Quá trình nghiên cứu qua các giai đoạn phải được kiểm tra khắt khe về tính an toàn và hiệu quả. Các quy trình kiểm tra chất lượng của quá trình sản xuất phải được kiểm tra kỹ lưỡng.

Bởi vì, nếu trong quy trình quản lý chất lượng sản xuất vaccine không kỹ, để sót những virus còn sống lại, thì những người tiêm vaccine này sẽ rất nguy hại."

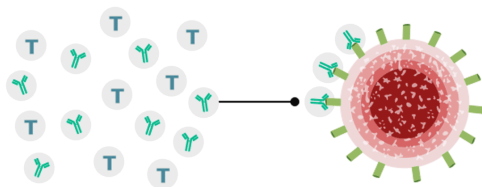
Cách hoạt động của vaccine virus bất hoạt

- 1 Các nhà khoa học thu thập mẫu virus corona, nuôi cấy số lượng lớn và sau đó vô hiệu hóa chúng bằng bức xạ, nhiệt hoặc hóa chất. Virus không còn có thể tái tạo hoặc xâm nhập vào tế bào, nhưng protein, bao gồm cả protein gai, vẫn còn nguyên vẹn

- 2 Các tế bào đặc biệt trong cơ thể được gọi là tế bào trình diện kháng nguyên nhấn chìm và xé rách virus, rồi sau đó hiển thị các phần của nó
- 3 Hệ thống miễn dịch của cơ thể phản ứng, tạo ra các kháng thể và kích hoạt các tế bào T để tiêu diệt các tế bào có protein đột biến

Nếu sau đó bệnh nhân bị mắc covid, các kháng thể và tế bào T sẽ được kích hoạt để chống lại virus

Nguồn: Nature

BBC

7 vaccine Covid-19 được WHO phê duyệt

Hiện đang có 7 loại vaccine phòng Covid-19 được WHO phê duyệt vào danh sách sử dụng khẩn cấp gồm Pfizer/BioNTech, AstraZeneca của Oxford, AstraZeneca của Viện Huyết thanh Ấn Độ, Janssen, Moderna, Sinopharm/BBIP và Sinovac.

TS Kidong Park - Trưởng đại diện Tổ chức Y tế thế giới (WHO) tại Việt Nam, khi trả lời báo chí, đã cho biết như sau về vaccine Sinopharm:

"Trong quá trình phê duyệt sử dụng khẩn cấp, WHO đã đánh giá hiệu quả, tính an toàn và chất lượng của vaccine Sinopharm."

"Thử nghiệm giai đoạn 3 tại nhiều quốc gia cho thấy 2 liều vaccine Sinopharm được tiêm cách nhau 21 ngày có hiệu quả là 79% chống lại SARS-CoV-2 không triệu chứng, được tính 14 ngày trở đi sau liều thứ hai."

"WHO kết luận rằng lợi ích mà vaccine Sinopharm đem lại lớn hơn những nguy cơ đã được biết hoặc có thể xảy ra."

"WHO khuyến nghị sử dụng vaccine Sinopharm dựa trên Lộ trình Ưu tiên của WHO, với tất cả các biến thể đang có ở Việt Nam hiện nay."

Ông Kidong Park khẳng định: "Tất cả các vaccine đã được WHO phê duyệt vào danh sách Sử dụng Khẩn cấp đều đã đạt yêu cầu về hiệu quả, an toàn và chất lượng do WHO đặt ra thông qua tham vấn chặt chẽ với các chuyên gia Quốc tế. Các vaccine đều có hiệu quả rất cao trong việc ngăn ngừa mắc bệnh nặng cần nhập viện do Covid-19 gây ra."

TS Nguyễn Hồng Vũ tốt nghiệp cử nhân ngành Công Nghệ Sinh Học tại ĐH KHTN TP HCM năm 2004. Ông tốt nghiệp Thạc Sĩ và Tiến Sĩ ngành Sinh Học Phân Tử trong Y Học tại ĐH Chonnam, Hàn Quốc năm 2008 và 2012. Hiện ông đang trong nhóm nghiên cứu về vaccine Covid-19 tại viện nghiên cứu City of Hope, USA.

<https://www.bbc.com/vietnamese/vietnam-58228061>